

Джапарова Салтанат Нургожоевнанын «Негизги мектептин математика курсунда окуучуларга туюнтмаларды теңдеш өзгөртүп түзүүнү окутуунун методикасы» темасындагы 13.00.02-окутуунун жана тарбиялоонун теориясы менен методикасы (математика) адистиги боюнча педагогика илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн жазылган диссертациялык ишине расмий оппонент, педагогика илимдеринин кандидаты, доцент Г.Т. Мунапысованын

П И К И Р И

Изилдөөнүн адистикке дал келиши. Джапарова Салтанат Нургожоевнанын «Негизги мектептин математика курсунда окуучуларга туюнтмаларды теңдеш өзгөртүп түзүүнү окутуунун методикасы» темасындагы диссертациялык ишинин мазмуну 13.00.02-окутуунун жана тарбиялоонун теориясы менен методикасы (математика) адистигине туура келет. Туюнтмаларды теңдеш өзгөртүп түзүүлөр негизги мектептин математика курсунун мазмунуна кирген традициялуу материалдардын бири жана сандар, теңдемелер жана барабарсыздыктар, функциялар сыяктуу негизги түшүнүктөрдү калыптандырууда зор мааниге ээ.

Изилдөөнүн актуалдуулугу. Билим берүү тармагын маалыматташтыруу, компьютерлештирүү - аны өнүктүрүүнүн приоритеттүү багыттарынын бири. Мектепте математикалык билим берүүнүн сапатын жогорулатуу максатында заманбап технологиялык каражаттарды окутуу процессинде колдонуу учурдун талабы. Бул багытта изилдөөлөр активдүү жүрүп жатканы менен практикада заманбап технологиялардын, мультимедиялык каражаттардын колдонулушу мезгилдин талабына жооп бербейт. Анын себеби математика сабагында заманбап каражаттарды, компьютерди колдонууга арналган, практикалык жактан ыңгайлуу методикалык иштелмелердин жетишсиздигинде. С.Н. Джапарованын диссертациясы - аталган проблеманын чечилишине тиешелүү салымын кошо турган актуалдуу илимий эмгек. Автор негизги мектепте туюнтмаларды теңдеш өзгөртүп түзүүлөрдү окутууда атайын көнүгүүлөрдү, заманбап

мультимедиялык каражаттарды колдонуунун дидактикалык мүмкүнчүлүктөрүн, артыкчылыктарын негиздөө, окутуу процессинде аларды практикалык колдонуу боюнча методикалык сунуштарды иштеп чыгуу жана аларды эксперименталдык текшерүүдөн өткөрүү максатын койгон.

Изилдөөнүн проблемасынын, милдеттеринин чечилиши, структурасы илимий изилдөөнүн логикалык удаалаштыгына туура келет. Диссертация киришүүдөн, 3 главадан, корутундудан, 205 аталыштагы колдонулган адабияттардын тизмесинен жана тиркемелерден турат. Биринчи главасында мектепте туюнтмаларды теңдеш өзгөртүп түзүүлөрдү окутуу боюнча кеңири спектрдеги илимий-методикалык адабияттар талдоого алынып, аны окутуунун практикалык абалына анализ жүргүзүлгөн. Экинчи главасында VII-VIII класстардын мисалында туюнтмаларды теңдеш өзгөртүп түзүүлөрдү окутуунун методикалык схемасы иштелип чыгып, математика сабагында атайын көнүгүүлөрдү, заманбап мультимедиялык каражаттарды колдонуу боюнча практикалык сунуштар берилген. Акыркы главасы педагогикалык экспериментти уюштуруу жана анын жыйынтыктарына арналган.

Диссертацияда берилген илимий жоболордун, корутундулардын жана сунуштардын негиздүүдүлүгүн изилдөөнүн теориялык, методологиялык негиздери, методдору, педагогикалык эксперименттин узактыгы (2007-2018-жж.) жана жыйынтыктары, алардын эл аралык жана республикалык конференцияларда кеңири талкууланышы бекемдейт. Автор тарабынан диссертациянын мазмуну боюнча жазылган 2 окуу-методикалык колдонмо, 21 макала жарык көргөн.

Изилдөөнүн илимий жана практикалык маанилүүлүгү:

- негизги мектепте туюнтмаларды теңдеш өзгөртүп түзүүлөрдүн орду жана маанисинин аларды окутуунун теориялык жана практикалык абалын анализдөө аркылуу ачылып көрсөтүлүшүндө;

- туюнтмаларды теңдеш өзгөртүп түзүүлөрдү окутууда атайын көнүгүүлөрдү жана заманбап каражаттарды (интерактивдүү доска, Learning Apps, Learnme, Smart notebook) колдонуунун дидактикалык мүмкүнчүлүктөрүнүн аныкталышында;
- негизги мектептин математика курсунда туюнтмаларды теңдеш өзгөртүп түзүүлөрдү окутуунун өркүндөтүлгөн методикасынын эффективдүүлүгүн текшерүүгө карата эксперименталдык иштин жүргүзүлүшү жана анын жыйынтыктарынын иштелип чыгышында.
- негизги мектептин математика курсунда туюнтмаларды теңдеш өзгөртүп түзүүнү окутууда заманбап каражаттарды жана атайын көнүгүүлөрдү колдонуу боюнча методикалык сунуштардын Кыргыз Республикасынын мектептеринде, мугалимдердин квалификациясын жогорулатуу курстарында колдонууга жарактуу болушунда.

Диссертациянын авторефераты изилдөөнүн логикалык структурасына жараша түзүлүп, диссертациянын мазмунуна толук туура келет.

Диссертацияда берилген илимий жоболордун, корутундулардын жана сунуштардын жаңылык деңгээли боюнча төмөнкүлөрдү белгилөөгө болот:

- изденүүчүнүн диссертациялык изилдөөсү негизги мектепте математиканы окутуунун методикасын өркүндөтүүгө белгилүү салым кошуучу илимий эмгек;
- изденүүчү тарабынан сунушталган атайын көнүгүүлөрдү жана заманбап каражаттардын (интерактивдүү доска, Learning Apps, Learnme, Smart notebook) дидактикалык мүмкүнчүлүктөрүн практикада колдонуу методикасы окутуунун сапатын жогорулатууга өбөлгө түзөт.

С. Н. Джапарованын диссертациялык ишинин татыктуу жактарын белгилөө менен бирге айрым сын-пикирлерди, сунуштарды да айтууга болот:

1) Диссертацияда туюнтмаларды теңдеш өзгөртүп түзүүлөрдү окутууда калыптандырылуучу билгичтиктер жана көндүмдөр аныкталган. Учурдун талабына ылайык тиешелүү компетенциялардын тизмеги да берилсе да болмок.

2) Темада негизги мектеп деп көрсөтүлгөндөн кийин диссертацияда IX класска тиешелүү теңдеш өзгөртүүлөр да каралса болмок.

3) Диссертациянын текстинде орфографиялык жана стилистикалык каталар кездешет.

Жогорудагы мүчүлүштүктөр диссертациялык иштин жалпы оң баасына доо кетирбейт жана аларды четтетүүгө болот.

Изденүүчү С. Н. Джапарованын “Негизги мектептин математика курсунда окуучуларга туюнтмаларды теңдеш өзгөртүп түзүүнү окутуунун методикасы” деген темадагы диссертациялык иши КРнын ЖАК тарабынан кандидаттык диссертацияларга коюлуучу талаптарына жооп берет жана анын автору 13.00.02–окутуу жана тарбиялоонун теориясы менен методикасы (математика) адистиги боюнча педагогика илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын ыйгарууга татыктуу.

Расмий оппонент, педагогика
илимдеринин кандидаты, доцент

Г.Т. Мунапысова
Өзүм баашым менен - Мамат

Г.Т. Мунапысова.